

LIBRIS

We know
books

Petre Ispirescu

Basmelor Românilor

EDITURA POSEIDON

Cuprins

Prâslea cel voinic și merele de aur	5
Balaurul cel cu șapte capete	23
Cei trei frați împărați	33
Greuceanu	58
Sarea în bucate	75
Ileana Simziana	87
Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte	115
Aleodor împărat	131
Zâna zânelor	142
Fata moșului cea cuminte	152
Poveste țărănească	159
Cotoșman năzdrăvanu'	177
Țugulea, fiul unchiașului și al mătușei	192

Prâslea cel voinic și merele de aur

Afost odată ca niciodată...
Era odată un împărat puternic și mare și avea pe lângă palaturile sale o grădină frumoasă, bogată de flori și meșteșugită nevoie mare! Așa grădină nu se mai văzuse până atunci, p-acolo. În fundul grădinei avea și un măr care făcea mere de aur și, de când îl avea, el nu putuse să mănânce din pom mere coapte, căci, după ce le vedea înflorind, crescând și pânguindu-se, venea oarecine noaptea și le fura, tocmai când erau să se coacă. Toți paznicii din toată împărăția și cei mai aleși ostași, pe care îi pusese împăratul ca să pândească, n-au putut să prinză pe hoți. În cele mai de pe urmă, veni fiul cel mai mare al împăratului și-i zise:

— Tată, am crescut în palaturile tale, m-am plimbat prin astă grădină de atâtea ori și am văzut roade foarte frumoase în pomul din fundul grădinei, dar n-am putut gusta niciodată din ele; acum a dat în copt, dă-mi voie ca nopțile astea să păzesc eu însumi, și mă prinz că voi pune mâna pe acel tâlhar care ne jefuiește.

— Dragul meu, zise tată-său, atâția oameni voinici au păzit și n-au făcut nicio ispravă. Doresc prea mult să văz la masa mea măcar un măr din acest pom care m-a ținut

atâta sumă de bani și de aceea, iată, mă înduplec și te las ca să pândești, măcar că nu-mi vine a crede că o să izbutești.

Atunci fiul împăratului se puse la pândă o săptămână întreagă; noaptea pândea și ziua se odihnea; iară când fu într-o dimineață, se întoarse trist la tată-său și-i spuse cum priveghease până la miezul nopții, cum mai pe urmă îl apucase o piroteală de nu se mai putea ține pe picioare, cum, mai târziu, somnul îl copleși și căzu ca un mort, fără să se poată deștepta decât tocmai când soarele era rădicat de două sulite și atuncea văzu că merele lipsesc.

Nepovestită fu mâhnirea tatălui său, când auzi spunându-i-se astă întâmplare.

De silă, de milă, fu nevoit a mai aștepta încă un an, ca să facă și voia fiului său celui mijlociu, care cerea cu stăruință de la tată-său ca să-l lase și pe dânsul să pândească; și se lega că el va prinde pe hoții care îi făceau atâta întristare.

Timpul veni, merele începură a se pângui; atunci fiul său cel mijlociu păzi și el, dară păți ca și frate-său cel mare.

Tată-său, deznădăjduit, pusese în gând să-l taie, dar fiul său cel mai mic, Prâslea, veni cu rugăciune către tată-său, și-i zise:

— Tată, atâția ani l-ai ținut, ai suferit atâtea neazuri după urma acestui pom, mai lasă-l, rogu-te, și anul acesta, să-mi încerc și eu norocul.

— Fugi d-aci, nesocotitul, zise împăratul. Frații tăi cei mai mari, atâți și atâți oameni voinici și deprinși cu nevoile n-au putut face nimic, și tocmai tu, un mucos ca tine o să izbutească? N-auzi tu ce prăpăstii spun frații tăi? Aici trebuie să fie ceva vrăji.

— Eu nu mă încumet, zise Prâslea, a prinde pe hoți, ci zic că o încercare de voi face și eu, nu poate să-ți aducă niciun rău.

Împăratul se înduplecă și mai lăsa pomul netăiat încă un an.

Sosi primăvara; pomul înflori mai frumos și legă rod mai mult decât altădată. Împăratul se veseli de frumusețea florilor și de mulțimea roadelor sale, dară când se gândea că nici în anul acesta n-o să aibă parte de merele lui cele aurite, se căia că l-a lăsat netăiat.

Prâslea se ducea adesea prin grădină, da ocol mărului și tot plănuia. În sfârșit, merele începură a se pârgui. Atunci fiul cel mai mic al împăratului zise:

— Tată, iată a sosit timpul, mă duc să pândesc și eu.

— Du-te, zise împăratul, dară negreșit că și tu ai să te întorci rușinat ca frații tăi cei mai mari.

— Pentru mine n-are să fie așa mare rușine, zise el, fiindcă eu nu numai că sunt mai mic, dar nici nu mă leg ca să prinz pe tâlhari, ci numai o cercare să fac.

Cum veni seara, se duse, își luă cărți de cetit, două țepușe, arcul și tolba cu săgețile. Își alese un loc de pândă într-un colț pe lângă pom, bătu țepușele în pământ și se

puse între ele, așa cum, să-i vină unul dinainte și altul la spate ca, dacă îi va veni somn și ar moțâi, să se lovească cu barba în cel de dinaintea lui și dacă ar da capul pe spate, să se lovească cu ceafa în cel de dinapoi.

Astfel pândi până când, într-una din nopți, cam după miezul nopții, simți că-l atinge încetisor boarea ziorilor care îl îmbăta cu mirosul său cel plăcut, o piroteală moleșitoare se alegă de ochii lui, dară loviturile ce suferi vrând să moțâiască îl deșteptară, și rămase priveghind până când, pe la revărsat de zori, un ușor fâșâit se auzi prin grădină. Atunci, cu ochii țintă la pom, luă arcul și sta gata; fâșâitul se auzi mai tare și un oarecine se apropie de pom și se apucă de ramurile lui; atunci el dete o săgeată, dete două și, când dete cu a treia, un geamăt ieși de lângă pom și apoi o tăcere de moarte se făcu, iară el, cum se lumină puțin, culese câteva mere din pom, le puse pe o tupsie de aur și le duse la tatăl său.

Niciodată n-a simțit împăratul o mai mare bucurie, decât când a văzut la masa sa merele de aur, din care nu gustase niciodată.

— Acum, zise Prâslea, să căutăm și pe hoț.

Dară împăratul, mulțumit că pipăise merele cele aurite, nu mai voia să știe de hoți. Fiul său, însă, nu se lăsa cu una, cu două, ci, arătând împăratului dâra de sânge ce lăsase pe pământ rana ce făcuse hoțului, îi spuse că se duce să-l caute și să-l aducă împăratului chiar din gaură de șarpe. Și, chiar de a doua zi, vorbi cu frații lui ca să meargă împreună pe urma hoțului și să-l prinză.

Frații săi prinseseră pizmă pe el pentru că fusese mai vrednic decât dânșii și căutau prilej ca să-l piarză; de aceea și voiră bucuroși să meargă. Ei se pregătiră și porniră.

Se luară, deci, după dâra sângelui și merseră, merseră, până ce ieșiră la pustietate, de acolo mai merseră oleacă

până ce deteră de o prăpastie, unde se și pierdu dâra. Ocoliră împrejurul prăpastiei și văzură că dâra de sânge nu mai înainta. Atunci pricepură ei că în prăpastia aceea trebuie să locuiască furul merelor.

Dară cum să se lase înăuntru? Porunciră numaidecât vârteje și funii groase, și îndată se și gătiră. Le așezară, și se lăsă fratele cel mare.

— Dară, zise el, când voi scutura frânghia, să mă scoateți afară.

Așa și făcură. După fratele cel mare se coborî cel mijlociu și făcu și el ca cel dintâi, atâta numai că se lăsă ceva mai în jos.

— Acum e rândul meu să mă las în prăpastie, zise Prâslea, văzând că frații cei mari se codesc; când voi mișca frânghia, voi mai mult să mă lăsați în jos și după ce veți vedea că frânghia nu se mai duce la vale, să puneți paznici să păzească și, când se va vedea că frânghia se mișcă de lovește marginile groapei, să o trageți afară.

Se lăsă și cel mai mic din frați și, de ce mișca frânghia, d-aia îl lăsa mai jos; și-l lăsară, și-l lăsară, până ce văzură că frânghia nu mai sta întinsă, cum este când are ceva atârnat de capătul ei.

Atunci frații ținură sfat și ziseră:

— Să așteptăm până ce vom vedea dacă face vreo izbândă, și atunci, ori bine, ori rău de va face, să-l pierdem, ca să ne curățim de unul ca dânsul care ne face de rușine.

Prâslea ajunsă pe tărâmul celălalt, se uită cu sfială în toate părțile și cu mare mirare văzu toate lucrurile schimbate; pământul, florile, copacii, lighioni altfel făptuite erau p-acolo. Deocamdată îi cam fu frică, dară, îmbărbătându-se, apucă pe un drum și merse până dete de niște palaturi cu totul și cu totul de aramă.

Nevăzând nici pui de om pe care să-l întrebe câte ceva, intră în palat, ca să vadă cine locuia acolo. În pragul ușei îl întâmpină o fată frumușică, care zise:

— Mulțumesc lui Dumnezeu că ajunsai să mai văz om de pe tărâmul nostru. Cum ai ajuns aici, frate, îl întrebă ea; aici este moșia a trei frați zmei, care ne-au răpit de la părinții noștri și suntem trei surori și fete de împărat de pe tărâmul de unde ești tu.

Atunci el povesti în scurt toată istoria cu merele, cum a rănit pe hoț și cum a venit după dâra sângelui până la groapa pe unde s-a lăsat în jos la ea, și o întrebă ce fel de oameni sunt zmeii aceia și dacă sunt voinici.

Ea îi spuse, apoi, că fiecare din zmei și-a ales câte una din ele și le tot silește să-i ia de bărbați, iară ele se tot împotrivesc cu fel de fel de vorbe, cerându-le câte în lună și în soare, și ei se fac luntre și punte de le împlinesc toate voile.

— Ei sunt în adevăr voinici, adăugă ea, însă cu vrerea lui Dumnezeu poate îi vei birui. Dară, până una alta, ascunde-te – *Vai de mine!* – undeva, să nu dea zmeul peste tine în casa lui, că e năbădăios și se face leu-paraleu. Acum e timpul când are să vină la prânz, și are obicei de aruncă buzduganul cale de un conac, și lovește în ușă, în masă și se pune în cui.

N-apucă să isprăvească vorba și se auzi ceva că șuieră, că lovește în ușă, în masă, și buzduganul se arătă și se așeză în cui. Dară Prâslea luă buzduganul, îl azvârli înapoi, mai departe decât îl azvârlise zmeul; și, când era prin dreptul lui, îl atinse pe umere.

Zmeul, speriat, stătu în loc, se uită după buzdugan, se duse de-l luă și se întoarse acasă. Când era la poartă, începu să strige:

— Hâm! Hâm! Aici miroase a carne de om de pe tărâmul celălalt!

Și, văzând pe fiul de împărat ce-i ieșise înaintea, îi zise:
— Ce vânt te-a adus pe aici, omule, ca să-ți rămână oasele pe alt tărâm?

— Am venit ca să prinz pe furii merelor de aur ale tatălui meu.

— Noi suntem, îi zise zmeul; cum vrei să ne batem? În buzdugane să ne lovim, în săbii să ne tăiem, ori în luptă să ne luptăm?

— Ba în luptă, că e mai dreaptă, răspunse Prâslea.

Atunci se apucară la trântă; și se luptară, și se luptară, până când zmeul băgă pe Prâslea în pământ până la glezne; iar Prâslea se opinti odată, aduse pe zmeu și, trântindu-l, îl băgă în pământ până la genunchi și-i și tăie capul.

Fata, cu ochii plini de lacrimi, îi mulțumi că a scăpat-o de zmeu și-l rugă să-i fie milă și de surorile ei.

După ce se odihni vreo două zile, porni, după povața fetei, la soră-sa cea mijlocie care avea palaturile de argint.

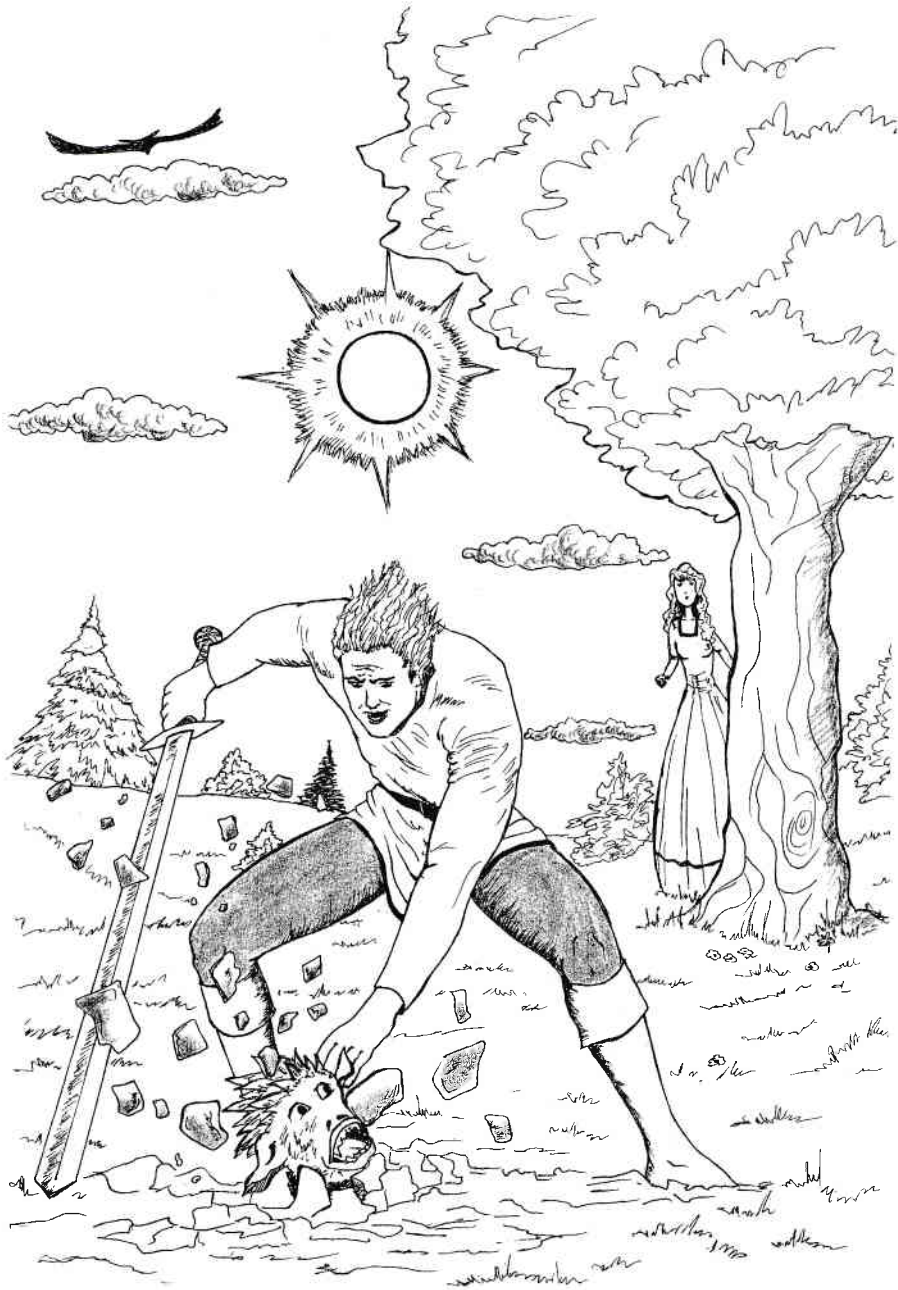
Acolo, ca și la cea mare, fu primit cu bucurie; fata îl rugă să se ascundă, iar el nu voi, ci, când veni buzduganul să se așeze în cui, pe care îl aruncase zmeul ei, cale de două conace, el îl aruncă mult mai îndărăt, izbind și pe zmeu în cap, iară zmeul veni turburat, se luptă cu Prâslea ca și frate-său cel mare și rămase și el mort.

Fata, după ce îi mulțumi, îl povățui cum să facă ca să scape din robie și pe sora lor cea mică.

— Deși e mai puternic, zise fata, decât frații lui pe care i-ai omorât, cu ajutorul lui Dumnezeu – și mai ales că e și cam bolnav din lovitura ce i-ai dat cu săgeata, când a vrut să fure merele –, nădăjduiesc că-i vei veni de hac.

O săptămână întregă se desfătară împreună cu amândouă fetele, și Prâslea, odihnindu-se de ostenele ce încercase, porni și către zmeul de al treilea.

Văzând palaturile de aur în care locuia zmeul cel mic,

rămase cam pe gânduri, dară, luându-și inima în dinți, intră.

Cum îl văzu fata, îl rugă ca pe Dumnezeu să o scape de zmeu, care, zicea ea, era hotărât ca, îndată ce se va face sănătos bine, să o silească oricum să se însoțească cu dânsul.

Abia isprăvisese vorba, și buzduganul, izbind în ușă și în masă, se puse în cui. Prâslea întrebă ce putere are zmeul și îi spuse că aruncă buzduganul cale de trei conace; atunci el îl aruncă și mai departe, lovindu-l în piept.

Zmeul, turburat de mânie, se întoarse numaidecât acasă.

— Cine este acela care a cutezat să calce hotarele mele și să intre în casa mea?

— Eu sunt, zise Prâslea.

— Dacă ești tu, îi răspunse zmeul, am să te pedepsesc amar pentru nesocotința ta. Cum ai vrut, venit-ai; dară nu te vei mai duce cum vei voi.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, îi răspunse Prâslea, am eu ac și de cojocul tău.

Atunci se învoiră să se ia la luptă dreaptă,

și se luptară,

și se luptară,

zi de vară

până-n seară;

iară când fu pe la nămiez, se făcură amândoi două focuri și așa se băteau; un corb însă le tot da ocol, croncănind. Văzându-l, zmeul îi zise:

— Corbule, corbule! Ia seu în unghiile tale și pune peste mine, că-ți voi da stârvul ăsta ție.

— Corbule, corbule! îi zise și Prâslea, dacă vei pune peste mine seu, eu îți voi da trei stârvuri.

— Unde dă Dumnezeu să cază o asemenea tiflă¹ peste mine! Mi-aș sătura sălașul întreg.

— Adevăr grăiește gura mea, îi răspunse Prâslea.

Corbul, fără a mai întârzia, aduse în unghiile sale seu, puse peste viteazul Prâslea, și prinse mai multă putere.

Către seară, zmeul zise către fata de împărat, care privea la dâșii cum se luptau, după ce se făcuseră iară oameni:

— Frumușica mea, dă-mi nițică apă să mă răcoresc, și-ți făgăduiesc să ne cununăm chiar mâine.

— Frumușica mea, îi zise și Prâslea, dă-mi mie apă, și-ți făgăduiesc să te duc pe tărâmul nostru și acolo să ne cununăm.

— Să-ți auză Dumnezeu vorba, voinice, și să-ți împlinească gândul! îi răspunse ea.

Fata de împărat dete apă lui Prâslea de bău și prinse mai multă putere; atunci strânse pe zmeu în brațe, îl ridică în sus și, când îl lăsă în jos, îl băgă până la genunchi în pământ; se opinti și zmeul, ridică și el pe Prâslea și, lăsându-l jos, îl băgă până la brâu. Puindu-și toate puterile, Prâslea mai strânse o dată pe zmeu de-i pârâiră oasele și, aducându-l, îl trânti așa de grozav, de îl băgă până la gât în pământ și-i tăie capul, iară fetele, de bucurie, se adunară împrejurul lui, îl luau în brațe, îl sărutau și îi ziseră:

— De azi înainte, frate să ne fii.

Îi spuseră apoi că fiecare din palaturile zmeilor are câte un bici cu care lovește în cele patru colțuri ale lor și se fac niște mere. Așa făcură, și fiecare din fete avu câte un măr. Se pregătiră, deci, să se întoarcă pe tărâmul nostru.

Ajungând la groapă, clătină frânghia de se lovi de toate marginile groapei. Paznicii de sus pricepură că trebuie să

---

1 A cădea tifla peste cineva — a da pe neașteptate norocul peste cineva.